

zou overgeven al sulke andere partijen, als hem goed-
dunkt, etc.

— Nov. 29.

Gezien de specificatie vande medicamenten, bij Dr. Putio aen de staten geleverd, om na Oostende gezonden te worden, etc., bedragende (daerin begrepen de vacature vande Apotheker Corn. Pietersz.) 139 guld., ende geordonneert die som te depecheren.

J. J. DODT VAN FLENSBURG.

BLIJKEN VAN MILDHEID DER UTRECHTSCHER REGERING TER AANMOEDIGING VAN KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN, ENZ.

» Reeds voor de oprigting der univertiteit had de regering van Utrecht door belangrijke geschenken de geleerdheid aangemoedigd. Zij behaalde daardoor welverdienden lof. Zij deed dat nog meer na de oprigting, door menigvuldige gratificatien, welke zij toekende, door de buitengewone geschenken, die zij gaf, door de ondersteuning, die zij tot de uitgave van belangrijke werken verleende; dit een en ander zou een opzettelijke uiteenzetting verdienen.»

Utrecht in hare betrekking tot de Hoogeschool etc. bladz. 52, noot 1.

Ik wil het ondernemen, om dit gezegde opzettelijk te betoogen, door tijdrekenkundig aan te wijzen, wat ik over dit onderwerp in de stad-boeken heb gevonden, en er cenige aantekeningen bijvoegen, voor zoo verre ik dezelve kan zamenstellen uit bouwstoffen, tot dus verre

reeds door mij vergaderd; want, ik zou geen' tijd kunnen vinden, om hierop eigene, zelfstandige nasporingen in te stellen, hoe zeer het mij daartoe aan lust niet zou ontbreken.

I. 1531. *JAN BERENTZ, BOEKPRINTER TE UTRECHT.*

De eerste blijk van onderstand, door de Regering van Utrecht gedaan, in de uitgave van een, door haar als nuttig beschouwd geschrift, dagteekent, naar mijn weten, van den jare 1531. In de Cameraars-Rekening van dat jaar, komt de volgende post voor:

» Den Pater van S. Hieronymus ende Jan Berentz, boecprynter, betaelt tsamen de somme van tien carolus gulden, wt sake, een latynsch boeksken, beruerende een goede ordinancie van onderhoudinge vande ermen menschen, te translateren in duytsche, ende daer boeksken off te printen, waarvan gegeven, den Pater voirsz. $\text{ii}\frac{1}{2}$ gl. ende Jan Berentsz, $\text{viii}\frac{1}{2}$ Ka. gl., blykende by beliefnisse, etc.»

Hier zou nu kunnen worden uitgewydt over drie punten, *den Pater*, Jan Berentsz ende *goede ordinancie*. Ik zal op myne wyze van ieder zeggen, dat ik daarvan weet of gisse. Van den Pater is dit zeer weinig, en bestaat alleen in de vermoeding, dat dit *Macropaedius* niet zal zyn geweest, wiens naam ik niet voor den jare 1550 in de stadboeken uitdrukkelyk heb vermeld gevonden. Van Jan Berentsz kan doch iets meer gezegt worden. Hy is de eerste boekprinter te Utrecht, waarvan ik in de gezegde stad-boeken eenig spoor heb mogen ontdekken. Want, van myne vlytigste nasporingen omtrent Ketelaer en de Leempt, in de hoedanigheid van boekprinters, is de uitkomst tot dus

verre *nul* gebleven; hoe zeer ik die lieden wel in andere betrekkingen te gezegder plaatse heb ontmoet. Van de pers van Jan Berentsz, kende ik, alvorens ik met de medegedeelde post uit de Cameraars-Rekening bekend werd, uit Panzer's *Annales* (IX. p. 63) etc., drie werken, die ik hier wil opgeven, opdat andere, die iets van die perse mogen ontdekken, en niet in de gelegenheid zijn, om het nog al kostbare werk van Panzer in te zien, het hunne hieraan zullen kunnen toetsen:

1. *De vita et obitu S. Martini per Severum Sulpicium. Trajecti, per Joannem Bernardi, 1514. 4°.*

2. *Epistolae quaedam Hieronymi Cardinalis. Trajecti, per Joannem Bernardi, 4°.*

3. *Het huys der Fortune (la maison de Fortune). Utrecht, Jan Berents, 1531. 4°.*

De eerste boekprinter, die daarna te Utrecht gewerkt heeft, is de meer bekende Herman van Borculo, van wien ik wel later gelegenheid zal hebben te spreken, en hier alleen de zonderlinge wijze wil aanstippen, waarop van hem in de stad-boeken van den jare 1542 melding geschiedt. In de Cameraars rekening van dat jaar lees ik naamlijk aldus:

» Herman van Borculo, boekprinter, betaelt x pont xv sc. wt sake hy omtrent *Petri ad Vincula*, doe Merten van Rossem mit ruteren ende knechten in Brabant was, ende alhier bynnen deser stadt tydinghe was, dat Meinert vanden Ham, oick grote vergaderinghe maecte van ruteren ende knechten; ende omme die waerheyt daervan te weten, gereyst is, wt bevel etc., secretelyck over die Veluwe, t' Aernhem, te Zutphen inden gestichte van Munster, ende daeromtrent, om autentycke besceyt mede te brengen, ende heeft hem

daaromme by grote Personagien gevoecht ende grote onkosten gehadt, etc.”

Wat eindelijk *de goede ordinnancie vande onderhoudinge vande erme Menschen etc.*, betreft, zoo bestaat bij mij geen de minste twijfel, of hiermede wordt bedoeld de *Formula subventionis pauperum etc.*, die te Yperen omstreeks dien tijd was ingevoerd, en in denzelfden jare 1531 in druk verscheen; dezelve *formula*, waarvan de Heer Ackersdijk, te *Rotterdam, in den Vriend des Vaderlands*, IV bldz. 416 en volgg., interessante berigten heeft gegeven, waarbij ik daarna in datzelfde Tijdschrift, VI. bldz. 183 en volgg. het mijne heb gevoegd. Ware ik toen ter tijd met de pogingen van den *Pater v. S. Hieronymus* en Jan Berentsz in deze bekend geweest, dan zou ik nog meer in 't voordeel der noordel. Gewesten hebben kunnen spreken, dan waartoe ik toenmaals, bij mijne onkennis van dien, aanleiding vond.

J. J. DODT VAN FLENSBURG;

DE GEK VAN UTRECHT EN DIE VAN DEN PRINS VAN ORANJE.

Matthaeus (de Nobilit. IV. 31. in fine, p. 1134) zegt: » *Morionem etiam alebat urbs, cui et capucium et toga gratuita,*” en bewijst dit met een raadsbesluit van den jare 1523; en eveneens wordt in dit Tijdschrift (III. 151.) naar aanleiding van datzelfde raadsbesluit gezegd: » de stad Utrecht had zelf ook eenen nar, die van wege dezelve werd gekleed.” Men zou hierna kunnen genegen zijn, om te geloven, dat de stad doorgaans